

عن علي بن الحسين عليه السلام قال:

﴿لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَبَوْهُ وَ لَوْ بِسَفْكِ الْمُهْجِ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ﴾

الكافي، جلد ۱، صفحه ۳۵

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی،
وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

دو مبنا در وجه استحاله ضدين

شناسنامه مطلب	
e-m-139	کد مطلب
منطق / اقسام تقابل	موضوع
	موضوع مرتبط
علمی / علوم عقلی / منطق / تحقیقی پژوهشی / دانش منطق / تبیین	رده
آیت الله شب‌زنده‌دار، اقسام تقابل، محالات ذاتیه، تناقض، تضاد، استحاله عقلی	برچسب
محتوای این فایل نقل قولی است از استاد معظم دروس سطوح عالی حوزه علمیه قم، آیت الله شب‌زنده‌دار حفظه الله در درس خارج اصول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ / جلسه ۳۷. (با اندکی تصرف)	توضیحات

پایگاه ترکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمو

nomov.ir

• نظر مشهور:

عده‌ای از منطقه و فلاسفه و بزرگان می‌گویند اجتماع ضدین هم امتناعش برمی‌گردد به اجتماع نقیضین و الا خودش یک مستحیل در قبال آن نیست. این جا هم این است وقتی می‌گویید سفید است اگر بخواهد «سفید است» با «سیاه است» جمع بشود «سفید است» یعنی «سیاه نیست». از آن طرف با این که فرض این است که سیاه نیست چون لازمه‌ی سفید است این که سیاه نیست بخواهد «سیاه باشد» پس اجتماع سیاه بودن با سیاه نبودن جمع می‌شود می‌شود اجتماع نقیضین. فلذا برمی‌گردانند به اجتماع نقیضین و ارتفاع نقیضین و می‌گویند ما محال بالاصاله‌ای جز این نداریم

• نظر محقق اصفهانی:

بعضی از بزرگان هم مثل مرحوم محقق اصفهانی قدس سره ایشان می‌فرمایند نه، یعنی ذهن اگر چه غافل بشود از آن حیث باز هم می‌گوید نمی‌شود، منافات ندارد که ملازمه داشته باشد اما خودش هم مناط باشد برای استحاله. یعنی می‌گوید سیاه و سفید با هم جمع نمی‌شود نه برای اینکه «سفید است» معنایش این است که سیاه نیست. اصلاً اگر ذهن غفلت از این حالت هم داشته باشد می‌گوید سفید و سیاه با هم جمع نمی‌شود.^۱

^۱. دقت شود که بحث از تقابل نزد منطقه از احکام الفاظ است به اعتبار مفاهیم و نبایست با نگاه فلسفی که در آن با محور مصادیق مورد بررسی قرار می‌گیرد، خلط گردد. ظاهراً مبنای بحث بالا، نگاه نخست است.